

การเสริมสร้างอาชีพแปรรูปกล้วยน้ำว้าโดยใช้ภูมิปัญญา
เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในชุมชนท้องถิ่น
ตำบลนาฝาย จังหวัดชัยภูมิ

The Enhancing Professional Banana Processing Using
Wistom to Elevate the Quality of Life the Local
Parish Weir Offense in Tumbonnafai
Chaiyapum Province

ศุภรดา แสนยาโต¹

ลักขณา เก้วใจ²

จินตกานต์ สุธรรมดี³

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องการเสริมสร้างอาชีพแปรรูปกล้วยน้ำว้าโดยใช้ภูมิปัญญาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลนาฝาย จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้า และเพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนในการสร้างเครือข่ายชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาตนเองสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลนาฝาย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต เป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การประชุมระดมความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มสตรีแม่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในการแปรรูปอย่างชัดเจน ได้พัฒนาขีดความสามารถในการแปรรูปจากการแปรรูปกล้วยมากขึ้น โดยสามารถแปรรูปกล้วยน้ำว้าได้หลากหลายประเภท เช่น กล้วยเบรคแตก

¹นักวิชาการศึกษา สังกัดกองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

กล้วยน้ำว้าเพิ่มฉาบไส้มะขาม กล้วยฉาบสมุนไพร กล้วยตากสมุนไพร สามารถเสริมสร้างรายได้ในระดับครอบครัวและชุมชน เกิดการพึ่งพากัน มีความสามัคคีในชุมชน และชุมชนมีความเข้มแข็งเกิดการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างเครือข่ายสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์สู่ชุมชนใกล้เคียง ข้อเสนอแนะ ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มสตรีแม่บ้านตลอดจนผู้สนใจในชุมชน ด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาดอย่างต่อเนื่อง ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการขยายไปสู่ตำบลอื่นๆ เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของกลุ่มสตรีในการแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้มากยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาต่อยอดจากการวิจัยนี้ โดยการติดตามการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานของกลุ่มและเป็นตัวอย่างการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ต่อไป

คำสำคัญ: การเสริมสร้างอาชีพ, คุณภาพชีวิต

Abstract

Research Enhancing professional banana processing using wisdom to elevate the quality of life. The local parish Weir. Chaiphaphum The objective is to develop capabilities in processing of banana. And to achieve integration between the university and the community to build community networks to be strengthened. Ability to develop self-reliance and sustainability. Target group District Weir housewife group of 30 people selected by model. The instrument used for data collection, research and observation is the observation and participation. Brainstorming Meeting And interviews. The research found that: The housewife has a deep understanding of the process clearly. Develop capacity In processing of raw banana growing. It can be processed banana A variety of banana, banana chips, filling the brake as tamarind. Banana herbs Herbs, dried banana Can enhance the income levels of families and communities. The interdependence Unity in the Community and

strengthened the integration to network members from processed banana products to neighboring communities. Feedback should be encouraged to understand the housewife group, as well as those interested in the production, processing and marketing continued. Research should be extended to other parishes. To enhance the capacity of women's groups in the processing of agricultural products even more. Suggestions Research And should be studied further development of this research. By tracking the performance of concrete. The operating results in various fields. In order to form the management of the group and is developing community enterprise so on.

Keywords: Enhancing Career, Quality of Life

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นภาพฝันของแผนการพัฒนาประเทศ ที่จะกำหนดกรอบ และแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือตามคติพจน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมีระยะเวลาบังคับนานถึง 20 ปี ตั้งแต่ปี 2560-2579 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: ออนไลน์)

แผนพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ ปี พ.ศ. 2557-2560 จำแนกประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาออกเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยู่

ภายใต้กรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) พบว่า อัตราการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ มาจากภาคเกษตรกรรมถึงร้อยละ 34 (สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ, 2561) ประกอบกับการจัดทำแผนการพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. 2561-2564 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้เกิดความต่อเนื่อง เพราะเป็นสาขาหลักที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัด รวมทั้งการแก้ไขปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำของประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด บ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ ขอแยกจากตำบลนาฝายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 มีนายดี เห็นชัยภูมิ เป็นกำนันคนแรก ต่อมา ปี 2518 ตำบลท่าหินโงมขอแยกตำบล และในปี 2521 ตำบลห้วยต้อนขอแยกตำบลอีก ปัจจุบันมีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน อาชีพหลัก ทำนาอาชีพเสริม หัตถกรรมในครัวเรือน เช่น ทอผ้า จักสาน รับจ้าง พื้นที่ตำบลนาฝายประกอบด้วยสถานที่สำคัญหลายแห่งทั้งสถาบันการศึกษาคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัดที่มีความสวยงามและสำคัญซึ่งมีนักท่องเที่ยวมาเยือนมากกว่า 1 แสน คน/ปี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศเหนือประมาณ 7 กม. มีพื้นที่ทั้งหมด 111.47 ตร.กม. หรือ 69,688.75 ไร่ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือทำนาอาชีพเสริม หัตถกรรมในครัวเรือน เช่น ทอผ้า จักสาน รับจ้าง โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์นี้เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละตำบลมีผลิตภัณฑ์เด่นโดยใช้วัตถุดิบและทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (นาริรัตน์ ทับทอง และคณะ, 2547: 3) จากเหตุผลดังกล่าวแล้วชุมชนบ้านนาฝาย มีความต้องการที่จะส่งเสริมให้คนในชุมชนมีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ให้กับครอบครัว หลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรจึงมีการสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมอาชีพให้กับกลุ่มผู้สนใจ เพื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะได้มีความรู้ มีทักษะในการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้าที่มีอยู่เกือบจะทุกบ้าน อันเป็นการใช้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง ต้องอาศัยการรวมตัวของเกษตรกรเป็นหลัก ดังคำกล่าวของศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้กล่าวไว้ว่า การที่ชุมชนชนบทจะพึ่งตนเองได้จะต้องมีการพึ่งตนเองได้ 5 ด้าน คือ ด้านเทคโนโลยี

ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจและด้านสังคม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2539) ภูมิปัญญาอาหารไทย ประเทศไทย แผ่นดินไทย เป็นแหล่งผลิตอาหารจากครัวไทยสู่ครัวโลก มีทุนมนุษย์ทุนสังคมไทยทุนทางธรรมชาติ ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลกที่มีความหมายที่ลึกซึ้ง อาหารที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยมิใช่เพื่อตอบสนองความต้องการโภชนาการเท่านั้น แต่อาหารยังสามารถตอบสนองความพึงพอใจผู้บริโภคในด้านประสาทสัมผัสได้ด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงบรรยายเรื่อง “ภูมิปัญญาไทยด้านอาหารและโภชนาการ” ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ภูมิปัญญาอาหารไทยในแต่ละท้องถิ่นดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์เกี่ยวข้องกับชีวิตตามธรรมชาติ มีการปรับสภาพชีวิต ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ (ประเวศ วะสี, 2546) กล้วยเป็นไม้ล้มลุกขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีอายุหลายปี จะเห็นลำต้นของกล้วยที่แท้จริงของกล้วยเกิดเป็นเหง้าอยู่ใต้ดิน ส่วนลำต้นที่มองเห็นเป็นลำต้นเทียมประกอบไปด้วย (Pseudostem) ได้แก่ กาบใบที่อัดกันแน่น เมื่อโตเต็มที่จะมีความสูงราว 2-9 เมตร (สมศักดิ์ วรรณศิริ, 2547 อ้างถึงใน สุพรรณนาลักษณ์ มานันท์, 2552)

ปัจจุบันกล้วยจึงเป็นพืชที่มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป อาจกล่าวได้ว่ากล้วยเป็นผลไม้ที่รับประทานในวันหนึ่งๆ มากกว่าผลไม้ชนิดอื่นๆ ในโลก เนื่องจากสามารถใช้ประโยชน์ได้เกือบทุกส่วนของลำต้น ใบใช้ห่อของได้ ลำต้นใช้เลี้ยงสัตว์ได้ และผลก็รับประทานได้ ซึ่งกล้วยเป็นพืชที่มีคุณค่าทางอาหารสูง มีราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย ปลูกได้ง่ายและให้ผลเร็ว จึงเป็นที่นิยมปลูกกันทั่วไป นอกจากจะใช้บริโภคกันภายในประเทศแล้วยังส่งออกขายยังตลาดต่างประเทศ ทำรายได้ให้กับประเทศปีละหลายล้านบาท ในอนาคตคาดว่ากล้วยจะมีแนวโน้มที่จะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งของประเทศ (สมศักดิ์ วรรณศิริ, 2547 อ้างถึงใน สุพรรณนาลักษณ์ มานันท์, 2552) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีพันธกิจในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาและลดความเดือดร้อนให้กับชุมชนบ้านนาฝาย และมีข้อเสนอโครงการพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว่า ให้เกิดการบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนในการสร้างเครือข่ายชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาตนเองสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และเพื่อส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ยกระดับรายได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านนาฝาย

ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิอันจะนำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชนให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคน และสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย มีคุณธรรม จริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้าในชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาเครือข่ายสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้าในชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก ประกอบด้วย

1. ลงพื้นที่จัดกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้า
2. การสังเกต (Observation) โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) กับกลุ่มตัวอย่าง ควบคู่กันไปในขณะที่สัมภาษณ์พูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้า บ้านนาฝายจังหวัดชัยภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตชนิดมีส่วนร่วม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพ
2. แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยพัฒนาขีดความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้าบ้านนาฝายจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยมีการจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมภาคสนามมาแจกแจง จัดหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ข้อมูลใดที่ขาดความสมบูรณ์ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบวิเคราะห์อีกครั้ง ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และใช้การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบ

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาสภาพทั่วไป สภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพสังคม สรุปได้ว่า ตำบลนาฝายเป็นตำบลเก่าแก่ ขอบแยกจากตำบลเสียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 มีนายดี เห็นชัยภูมิ เป็นกำนันคนแรก ต่อมาปี 2518 ตำบล ทำหินโงมขอแยกตำบล และในปี 2521 ตำบลห้วยต้อนขอแยกตำบลอีก ปัจจุบันมีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน พื้นที่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศเหนือประมาณ 7 กม. มีพื้นที่ทั้งหมด 111.47 ตร.กม. หรือ 69,688.75 ไร่ ภูมิประเทศสูงต่ำเป็นคลื่น ทิศเหนือความสูง 400 ลาดเอียงมาทางใต้ สูง 200 เขตพื้นที่ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลท่าหินโงม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ทิศใต้ ติดกับ ตำบลรอบเมือง และตำบลโคกสูง อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ทิศตะวันออกติดกับ ตำบลนาเสียว และ ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลห้วยต้อน และ ตำบลโคกสูง อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ อาชีพหลัก ทำนา อาชีพเสริม หัตถกรรมในครัวเรือน เช่น ทอผ้า จักสาน รับจ้าง จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 2,306 ครัวเรือน ประชากรในตำบลนาฝาย มีอาชีพทำนาทำสวนเป็นส่วนใหญ่ บางหมู่บ้านจะทำอาชีพเสริม เช่น เย็บผ้า ทอผ้าไหม ทำสวน โดยทำในครัวเรือนเป็นส่วนมาก ในปีหนึ่งๆ ผลผลิต เช่น มะม่วง มะนาว จะมีจำนวนมาก มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงสวน ซึ่งจะซื้อมะม่วงแบบเหมาในราคาตันละ 100-300 บาท หรือซื้อทั้งสวนในราคา 1,000-2,000 บาท เศรษฐกิจใน

หมู่บ้านส่วนใหญ่มีรายได้จากการขายข้าวเป็นส่วนใหญ่ และจะได้นำเงินที่ขายข้าวได้ไปใช้หนี้ค่าปุ๋ย หรือใช้หนี้ในการกู้ยืมและแหล่งสินเชื่อที่กู้ยืมคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจตกต่ำ มีหนี้สินมาก สิ่งของมีราคาแพงขึ้น ขาดการออม ข้อมูลทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 61 ปี ขึ้นไป จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 6 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ข้อมูลทางเศรษฐกิจพบว่า อาชีพหลักคืออาชีพเกษตรกรกรรม ส่วนอาชีพรองคืออาชีพรับจ้าง ส่วนมากมีรายได้ต่อเดือนไม่ถึง 1,000 บาท แหล่งที่มาของรายได้มาจากภาคเกษตรกรรม มีรายได้น้อยและไม่เพียงพอ (เทศา รณไพร, 2561: สัมภาษณ์)

1. ผลจากการศึกษาสภาพและความต้องการของชุมชน

1.1 สภาพและความต้องการสรุปได้ว่ากลุ่มสตรีแม่บ้านมีความต้องการที่จะจัดตั้งกลุ่มแปรรูปหรือจัดตั้งกองทุนกลุ่มแปรรูป ต้องการให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป ต้องการให้มีศูนย์กลางการจำหน่ายผลผลิตจากการแปรรูป ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจน อินติรัมย์ (2542: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มแปรรูปผลผลิตการเกษตรเพื่อการพึ่งตนเอง กรณีศึกษาตำบลแจนแวน กิ่งอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการแปรรูปผลผลิตการเกษตรดีขึ้น และสามารถขยายเครือข่ายไปสู่หมู่บ้านใกล้เคียงเพิ่มขึ้นอีก

1.2 สภาพและความต้องการในการแปรรูป ผลจากการได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้การแปรรูป กลัวย่น้ำว่า สรุปได้ว่า ในอดีตนั้นการถนอมอาหารหรือการแปรรูปอาหาร เป็นการเล่าสู่กันฟัง เพื่อให้คนในชุมชนได้รู้จักการถนอมอาหาร แต่จะไม่มีสาริตีว่าทำอะไร ในปัจจุบันมีชนิดและวิธีการการถนอมอาหารหรือแปรรูปอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรหลากหลายชนิดและหลากหลายวิธีการ จากการลงพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ผลิตภัณ์จากการแปรรูปกลัวย่น้ำว่าหลากหลายประเภทที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน เช่น กลัวยเบรกแตก กลัวยฉาบใส่มะขาม กลัวยฉาบสมุนไพร กลัวยตากสมุนไพร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณนาลักษณ์ มานันท์ (2552) ได้ศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณ์ที่กลัวย่น้ำว่า ส่งเสริม

ให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปกล้วยน้ำว้า พบว่า ผลผลิตจากกล้วยน้ำว้าที่แปรรูปสามารถทำรายได้ให้กับเกษตรกรมาเป็นระยะเวลานานกว่าสิบปี

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาเครือข่ายสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้าในชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

สรุปได้ว่า ชุมชนประสบปัญหาความยากจน ขาดการรวมกลุ่มการแปรรูปขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณนาลักษณ์มานันท์ (2552) ที่ศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้าพบว่า ปัญหาที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจ คือ การขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต และขาดผู้ที่มีความชำนาญในการวางแผนการตลาด จึงทำให้ตลาดที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จำกัดอยู่ในพื้นที่เฉพาะในจังหวัดหนองคายและจังหวัดอุดรธานีเท่านั้น การพัฒนาเครือข่ายสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้าในชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มสตรีแม่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการแปรรูปอย่างชัดเจนมีการประชาสัมพันธ์ไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง รู้จักทางบประมาณจากส่วนอื่นๆ มาเป็นทุนในการดำเนินงานจัดการทำตลาดสินค้าและปรับปรุงภาชนะบรรจุเพื่อให้มีรูปภัณฑ์ที่สวยงามน่าสนใจ มีการรวมกลุ่มและสามารถขยายผลการดำเนินงานไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ เช่น บ้านนาสีนวล บ้านนาเสียว บ้านนาวัง รู้จักรักษาวัตถุดิบวางแผนผลิตของตนเองเพื่อเก็บไว้แปรรูปในโอกาสต่อไป ผลการศึกษาคั้งนี้ นอกจากเกิดการเสริมสร้างรายได้ในระดับชุมชนแล้ว ยังเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในระดับครอบครัวอีกด้วย กล่าวคือ สมาชิกในครอบครัว ได้มีการช่วยกันเตรียมวัตถุดิบ ช่วยกันดูแลผลิตผลการเกษตรที่จะนำมาแปรรูป โดยใช้เวลาร่วมกันให้เกิดประโยชน์มากขึ้นในระดับชุมชนมีการแลกเปลี่ยนผลผลิตและช่วยเหลือเกื้อกูล เกิดการพึ่งพากันและมีความสามัคคีในชุมชนมากขึ้น เกิดความเข้มแข็งในชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลที่ได้จากการลงพื้นที่วิจัยในครั้งนี้ นอกจากจะได้ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปจากผลผลิตในชุมชนแล้วยังได้ความสัมพันธ์กับชุมชนอีกด้วย เนื่องจากคณะวิจัยและชุมชนได้มีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ แก่กันและกัน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ได้มิตรภาพที่ดีงาม เสมือนครอบครัว ญาติพี่น้อง ญาติผู้ใหญ่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มสตรีแม่บ้านตลอดจนผู้สนใจในชุมชน ด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด อย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการขยายไปสู่ตำบลอื่นๆ เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของกลุ่มสตรี ในการแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยและพัฒนา

ควรมีการศึกษาด้อยอดจากการวิจัยนี้ โดยการติดตามการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานของกลุ่มและเป็นตัวอย่างการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เจน ยินศิริมัย. (2542). *การจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มแปรรูปผลผลิตการเกษตรเพื่อการพึ่งตนเอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

เทศา รณโพธิ์. (2561). *ประวัติ ความเป็นมา สภาพทั่วไป ของตำบลนาฝาย*. (28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์).

นาริรัตน์ ทับทอง และคณะ. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การตัดเย็บเสื้อผ้าด้วยมือ*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

ประเวศ วะสี. (2546). *เครือข่ายภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2539). *ทฤษฎีสังคมวิทยา: การสร้าง การประเมินค่า และ การใช้ประโยชน์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณลักษณ์ มานันท์. (2552). *ธุรกิจการแปรรูปกล้วยน้ำว้าในอำเภอสังขุม จังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ. (2561). *แผนการพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. 2561-2564*. ชัยภูมิ: สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ.